

Kyläsuunnitelma
Haravankylä, Köpbacka, Svenäs ja Varvi
Loviisan kaupunki
Itä-Uusimaa
2005 - 2010

www.kopbacka.fi

Julkaisija:
Köpbacka byaförening - Köpbackan kyläyhdistys rf
www.kopbacka.fi

Svenska studieccentralen on auttanut suunnitelman tekemisessä sekä painokustannusten rahoituksen hankkimisessa.

Jakelu:
Kyläyhdistyksen toimialueella sijaiseviin kotitalouksiin, kyläyhdistyksen jäsenille,
kyläsuunnitelman työryhmille ym.

Kansikuva: Köpbackan entinen alakansakoulu.
Pirkko Järnström

Print Mill Oy
Loviisa 2005

Painosmäärä: 400

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto.....	5
1.1 Suunnitelman tarve.....	5
1.2 Suunnitelman laadintavaiheet	5
1.2.1 SWOT-analyysi	7
1.3 Tekijät.....	8
1.3.1 Työryhmät	8
2 Kylien sijainti.....	9
3 Ympäristön kuvaus	9
4 Kylien ja rakennusten historiaa.....	10
4.1 Koulu	11
4.2 Yhdistykset	11
4.3 Valokuvaajia ja taiteilijoita	12
4.4 Teollisuutta	12
4.5 Yritystoimintaa.....	13
4.5.1 Kyläkaupat	13
4.5.2 Veneenrakennus	14
4.5.3 Ammattikalastajia.....	16
4.6 Loviisa-Vesijärvi kapearaiteinen rautatie	16
4.7 Maatiloja	17
5 Kylän nykytila.....	17
5.1 Alueen kaavoitus ja suunnitelmat	17
5.2 Aukkaat	18
5.3 Väestötilasto.....	18
5.4 Yritykset, yrittäjät ja muut elinkeinoharjoittajat	19
5.5 Yhdistystoiminta	20
5.6 Alakoulun käyttö	22
6 Tulevaisuuden näkymät.....	22
6.1 Sataman laajennus	23
7 Tiedotus	23
7.1 Tiedotuksen suunnittelun lähtökohdat.....	23
7.2 Kenelle ja miten?.....	23
7.3 Kotisivujen tekeminen.....	24
7.4 Yhteistyö verkosto.....	24
7.5 Tiedottaminen ja näkyvyys.....	24
8 Suunnitellut toimenpiteet 2005–2016	25
8.1 Marbäckenin puhdistaminen.....	26
8.2 Lillängarnan säilyttäminen	26
8.3 Rantakaislikot.....	26
8.4 Kevyenliikenteenväylä kaupungista Valkoon.....	27
8.5 Autopaikoitus lintutornin läheisyydessä.....	27
8.6 Katuvalaistuksen parantaminen	27
8.7 Pulkkamäen parantaminen.....	27
9 Suunnittelun aikana toteutetut toimenpiteet	28
9.1 Kotisivut (www.kopbacka.fi).....	28
9.2 Kukkaistutukset.....	28
9.3 Jätteiden lajittelu	28
9.4 Alakoulu	28
9.5 Pulkkamäki	29
10 Kyläsuunnitelman seuranta ja päivitys.....	29

10.1 Päivitetty SWOT-analyysi 30

1 Johdanto

Fyra Byar NOAK kutsui Köpbackan kyläyhdistyksen vieraakseen syksyllä 2004. Vierailun aikana NOAK esitteli vastavalmistunutta kyläsuunnitelmaansa ja kertoi sen laadintavaiheista. Hanke kiinnosti köpbackalaisia ja niin syntyi idea oman kylän kehittämissuunnitelmasta Köpbackan kyläyhdistyksen toiminta-alueella, joka käsittää Köpbackan, Haravankylän, Varvin ja Svenäsin kylät. Itä-Uudenmaan kylien kyläsuunnittelija Anita Nybondas kutsuttiin hallituksen kokoukseen 24.11.2004 kertomaan Itä-Uudellamaalla tehdyistä kyläsuunnitelmista sekä mahdollisuudesta saada tukea suunnitelman tulostus- ja postituskuluihin Elävä kylä-hankkeen puitteissa.

Joulun jälkeen 28.12.2004 kyläyhdistys postitti kaikkiin alueen 240 talouteen kutsun, suomeksi ja ruotsiksi, saapua kyläkokoukseen keskustelemaan kyläsuunnitelman tekemisestä. Kirjeen sisällöstä, kääntämisestä, kopioinnista ja postimaksuista huolehti kyläyhdistys. Kyläsuunnitelmakokouksista ilmoitettiin paikallislehtien Östra Nyland ja Loviisan Sanomat ”minne mennä”-palstoilla, kylien ilmoitustauluilla sekä kyläyhdistyksen jäsenistölle lähetetyissä jäsenkirjeissä. Kesästä alkaen suunnitelman vaiheista ja kokousajoista on pystynyt lukemaan myös yhdistyksen kotisivuilta.

1.1 Suunnitelman tarve

Köpbacka byaförening – Köpbackan kyläyhdistys rf perustettiin pelastamaan entinen alakansakoulu, josta myöhemmin puhutaan myös alakouluna, myymiseltä ja saada se säilytettyä kyläläisten kokoontumispaikkana. Kyläyhdistys toimii aktiivisesti myös kyläyhteisön kehittämisen puolesta järjestämällä erilaisia tapahtumia ja tapaamisia.

Kyläläisten hyväksymä kyläsuunnitelma toimii yhdistykselle työkaluna, joka mahdollistaa muun muassa kyläläisten kehittämistoiveiden huomioimisen pitkällä tähtäimellä. Kyläyhdistys pitää vuosikokouksen kerran vuodessa ja jäsentapaamisia kahdesti vuodessa, joihin voi osallistua kyläyhdistykseen kuuluvat jäsenet. Kyläsuunnitteluprosessi on kaikkien kylien asukkaiden yhteinen ja sen tekemiseen on voinut osallistua ja vaikuttaa suunnitelmakokouksissa kaikki kyläläiset riippumatta kyläyhdistyksen jäsenyydestä. Kyläyhdistys voi suunnitelman mukaisesti auttaa asioiden eteenpäin viemisessä ja tarpeellisen kehityshankkeisiin tarvittavan rahoituksen hankkimisessa.

1.2 Suunnitelman laadintavaiheet

Kyläsuunnitelmakokouksia entisellä alakansakoululla on pidetty vuoden aikana kymmenkunta, joiden osallistujamäärä on vaihdellut 29 ja 7 kyläläisen välillä. Kutsu kyläsuunnitelman laatimistalkoisiin lähetettiin kaikkiin Haravankylän, Köpbackan, Svenäsin ja Varvin kylien talouksiin.

Ensimmäinen kokous pidettiin 4.1. kello 18.00 ja siihen osallistui 29 kyläläistä. Kokousta johti kyläyhdistyksen hallituksen puheenjohtaja joka kertoi aluksi taustaa kyläsuunnitelman tekemiselle ja aikataulun, jonka puitteissa työn pitää olla valmis vuoden loppuun mennessä. Kokouksessa laadittiin SWOT-analyysi ja käytiin avointa keskustelua siitä kuinka suunnitelman laatimisessa tulisi edetä ja mitä asioita siitä pitää selvittää. Päätettiin jakaa kyläläiset neljään työryhmään, jotka olivat alakoulu, historia, ympäristö ja tiedottaminen. Jokainen sai valita itseään kiinnostavan ryhmän ja sovittiin, että ryhmät valitsevat ensimmäisessä kokouksessaan joukostaan yhteyshenkilön.

Toinen kokous pidettiin 13.2. kello 16.00, jossa käytiin läpi työryhmien siihen mennessä aikaan saatuja asioita ja ajatuksia. Kokouksessa oli mukana 20 kyläläistä.

Kolmannessa kokouksessa oli mukana 12 kyläläistä ja se pidettiin 13.3. kello 17.00. Kokouksessa päätettiin tulevan kyläsuunnitelman sisällysluettelon laajuudesta, jonka sovittiin olevan valmis 9.4. mennessä. Jokainen työryhmä esitteli työnsä tulokset, jonka jälkeen käytiin avointa keskustelua ja ajatustenvaihtoa eri ryhmien välillä.

Neljäs kokous pidettiin 17.4. kello 17.00, jossa läpikäytiin kyläsuunnitelman sisällysluettelo ja sovittiin työnjaosta ryhmien välillä. Alakoulu ja historia-työryhmät yhdistettiin, koska ero ryhmien aiheiden välillä oli hiuksen hieno ja ryhmät itse ehdottivat yhdistämistä. Kokoukseen saapui 16 kyläläistä.

Viides kokous pidettiin 15.5. kello 18.00. Kokouksessa olivat mukana kyläsuunnittelijan lisäksi Itä-Uudenmaan liitosta kaavoituspäällikkö Oskari Orenius ja Loviisan kaupungin aluearkkitehti Maaria Mäntysaari, jotka esittelivät maakuntakaavaluonnosta ja alueen asemakaavatilannetta. Kokoukseen osallistui 24 kyläläistä ja päätettiin, että kyläsuunnittelija kokoaa eri työryhmien materiaalin suomeksi ja ruotsiksi ja työstää niistä kyläsuunnitelman ensimmäisen version ja tarvittavan aineiston viimeiseksi palautuspäiväksi sovittiin 19.8. Keskusteltiin myös nuorison puuttumisesta suunnitelman teossa ja toivottiin, että vanhemmat yrittäisivät houkuttaa omat lapsensa mukaan ja kotisivuille laitettaisiin tiedote asiasta.

Syksyllä kokouksia oli alkua tiheämmin, koska suunnitelma oli saatava valmiiksi vuoden loppuun mennessä, ja kokoukset aloitettiin jo kello 15.00. Suunnitelman ensimmäinen suomenkielinen versio oli valmis ja sitä käsiteltiin kuudennessa 4.9. pidetyssä kokouksessa. Kokoukseen osallistui 11 kyläläistä. Kokouksessa suunniteltiin ja visioitiin kylän tulevaisuutta vaikka kylän nuorisoa ei ollut saatu motivoitua mukaan. Kolmessa seuraavassa kokouksessa läpikäytiin suunnitelmaluonnoksen korjauksia ja lisäyksiä ja päivitettiin SWOT analyysi. Seitsemänten, 2.10. pidettyyn kokoukseen osallistui 7 kyläläistä, kahdeksanteen, 16.10. pidettyyn kokoukseen 11 kyläläistä ja yhdeksänten, 6.11. pidettyyn kokoukseen 8 kyläläistä.

Viimeinen kokous pidettiin 27.11. ja siihen osallistui 17 kyläläistä. Kokouksessa käytiin läpi lopullinen suomenkielinen versio, jonka jälkeen on kaikilla kyläläisillä vielä mahdollisuus oikolukea se. Viimeiset korjaukset tehdään oikolukioilta saadun palautteen perusteella ja sen jälkeen kyläsuunnitelma on valmis painettavaksi.

Ulkomaalaisia opiskelijoita kyläyhdistyksen vieraana

Köpbackan kyläyhdistyksen toimintaan, sekä käynnissä olevaan kyläsuunnittelutyöhön, ja siihen kuinka se käytännössä toteutetaan, kävi tutustumassa ulkomaalaisia vieraita 24.9.05. Vieraat olivat metsäalan opiskelijoita Keniasta, USA:sta, Espanjasta, Ranskasta, Thaimaasta ja Suomesta, jotka opiskelevat Helsingin yliopiston Viikin tropiikki-instituutissa ja heidän opettajansa.

1.2.1 SWOT-analyysi

Ensimmäisessä kokouksessa käytettiin nelikenttä-menetelmää ongelmakohtien tunnistamisessa, arvioinnissa ja kehittämässä. SWOT-analyysissä (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) nelikentän ylä-osa kuvaa nykytilaa ja "sisäisiä" asioita, ala-osassa on tulevaisuus ja "ulkoiset" asiat, vasemmalla ovat myönteiset asiat ja oikealla kielteiset asiat.

Analyysin tekemisen tarkoituksena on jatkaa pohtimalla, sekä yhdessä että ryhmätasolla, ratkaisuja näihin neljään kenttään löydettyihin asioihin. Miten mahdollisuudet hyödynnetään vahvuuksien avulla, miten heikkouksista pyritään eroon, miten uhat torjutaan tai väistellään?

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - luonto - liikuntamahdollisuudet - vesi, meri - rajallinen alue - sosiaalinen kanssakäyminen - kadut hiekoitettu, valaistu +/- - rauhallisuus - palvelut lähellä - kyläyhdistys, yhdistystoiminta - kylämäinen, isot tontit - toimiva monikielisyys - kesäasukkaat 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - juna kuuluu, rautatie sulkee kulun rantaan - virallinen uimaranta puuttuu - veneenstopaikka puuttuu - mattojen pesupaikka puuttuu - kevytliikenneväylä puuttuu - autopakko - risuja metsässä - raskas liikenne - urheilukenttä tarvitaan - sadevesi tukkii ojat - jätteenkeräilyastioita puuttuu, koiranjäte - myöhäinen posti, puuttuu lähteväpostilaatikoita - puuttuu valokuitu - alakoulun tulevaisuus epävarmaa - kaavoitus puuttuu - tieto ei kulje
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - pitkäntähtäimen kyläsuunnitelma + budjetointi - uusia asukkaita - lapsiperheitä - kotisivut - talomiehiä - historia 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - alakoulun myynti ? - Valkon sataman laajennus - Työpaikat vähenevät - Valkom kvarterskolanin lakkauttaminen

1.3 Tekijät

Ensimmäisessä kyläsuunnitelmakokouksessa mietittiin mitä osa-alueita suunnitelmaa tulisi ottaa mukaan. Aluksi päätettiin, että osa-alueita olisi neljä: alakoulu, historia, ympäristö ja tiedottaminen. Samaisessa kokouksessa halukkaat saivat valita itselleen mieleisen ryhmän ja sovittiin, että ryhmä valitsee joukostaan vastuuhenkilön. Suunnitelman edetessä eri ryhmissä ja yhdessä, sulautettiin ryhmä alakoulu ryhmään historia, koska huomattiin niiden liittyvän niin läheisesti toisiinsa.

1.3.1 Työryhmät

1. Alakoulu

Arja Leppänen, arja.leppanen@farmbioline.fi, puhelin 040 745 9548
Holger Ferin, holger.ferin@dnainternet.net, puhelin 531 911
Per-Johan Engström, britta.engstrom@dnainternet.net, puhelin 515 614

2. Historia

Görel Engström, gorel@dnainternet.net, puhelin 515 715 tai 050 565 1851
Pia Rajala, puhelin 044 552 6446
Kajsa Pihl, kajsa.pihl@dnainternet.net, puhelin 040 8387 243
Erkki Lönnqvist, erkki.lonnqvist@dnainternet.net, puhelin 515 122
Börje Engström, puhelin 515 660
Helge Frondén, puhelin 531 990

3. Ympäristö

Britta Engström, britta.engstrom@dnainternet.net, puhelin 515 614
Pirjo Keskisaari-Grahn, puhelin 515 002
Svetlana Shilina, svetlana.shilina@farmbioline.fi, puhelin 040 747 2587
Arja Leppänen, arja.leppanen@farmbioline.fi, puhelin 040 745 9548
Magnus Johansson, magnus.j@luukku.com, puhelin 532 526

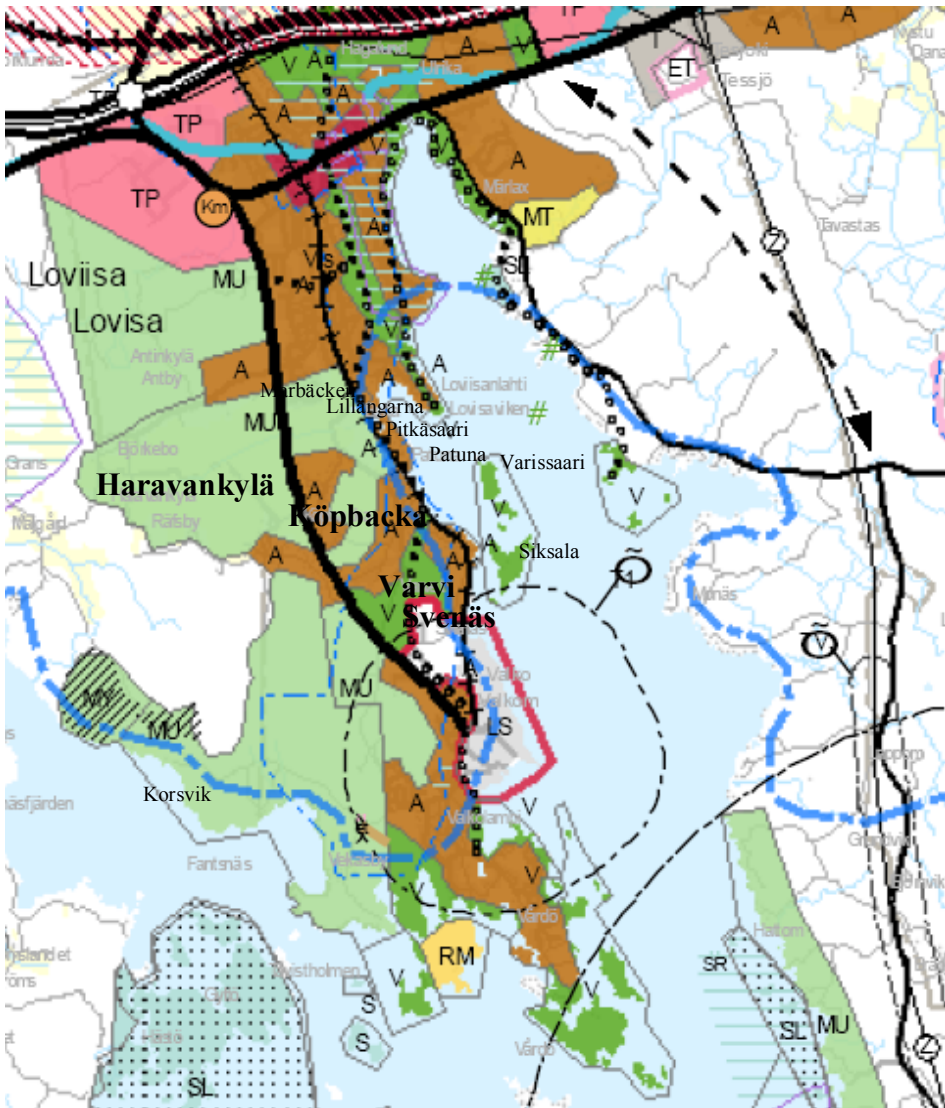
4. Tiedottaminen

Pirkko Järnström, pirkko.jarnstrom@nic.fi, puhelin 040 708 9010
Synnöve Bergholm, synnove.bergholm@porvoonmuseum.fi, puhelin 515 262

2 Kylien sijainti

Köpbacka, Haravankylä, Svenäs ja Varvi sijaitsevat Loviisan kaupungissa Itä-Uudellamaalla. Patuna ja sen edustalla olevat saaret Siksala ja Varissaari kuuluvat Köpbackan kylään. Pitkäsaari ja Lillängarna sijaitsevat Haravankylän alueella. Kuinka alueet sijaitsevat toisiinsa nähden, selviää seuraavalla alla olevasta kartasta.

Lähde: <http://liitto.ita-uusimaa.fi/tehtavat/maankaytto/Maakuntakaavaluonnos05.pdf>

3 Ympäristön kuvaus

Kyläsuunnitelma käsittää Köpbackan ja sen ympärillä olevat Haravankylän, Varvin ja Svenäsin kylät. Ympäristö on idyllistä maalaismaisemaa, jossa vaihtelevat metsät, viljellyt pellot ja vapaana rehottavat niityt. Poikkeuksena tähän on satama-alue, joka maantieteellisen alueemme reunalla luo mahdollisuuden kansainväliselle kaupankäynnille. Satamaan johtava Valkontie on sataman maaliikenteen pääväylä. Sen lisäksi satamaan kulkee rautatie kylien läpi rantaa pitkin. Kyliemme alueella on läpi kulkevan Valkon Vanhatien ja siitä erkaantuvien kyläteiden lisäksi paljon

mielenkiintoisia oikoteitä ja –polkuja. Yksi kyläläisten haaveista on saada kevyenliikenteen väylän Loviisasta Valkoon, jota on ehdotettu rakennettavaksi mm. Valkontien viereen.

Alueemme tärkeä elementti on myös meri ja sen Loviisanlahden puolella sijaitsevat saaret. Varissaari on retkeilijöiden käyntikohde talvella, Siksala ja sen pienet naapurisaaret ovat lähinnä vapaa-ajanasukkaiden käytössä. Meri on kaikille yhteinen, Loviisan kaupungin vesille on helppo mennä kalastamaan. Tarvittavat luvat saa ostettua helposti kaupungin rahatoimistosta tai postista. Merelle pääsee myös Haravankylän laidalta, jonka alueella sijaitsee myös loviisalaisten suosittu patikointi-, hiihto- ja pyöräilykohde, luonnonkaunis Korsvikin alue. Köpbackan kylään kuuluvia alueita on myös Loviisanlahden toisella rannalla, jotka ovat merenkulkijoiden saavutettavissa.

Ulkona ja luonnossa viihtyville on kyliemme alueilla hyvät marjastus- ja sienestysmaastot, kuntoliikunnan harrastajille on sekä luonnonvaraisia metsäpolkuja että merkittyjä kuntopolkuja. Harmaakallion kuntopoluilla voi harrastaa lenkkeilyä tai hiihtoa vuodenajasta riippuen, päällystetyillä maanteillä voi liikkua sauvakävelyn tai vaikka rullaluistelun harrastajat, on metsiä ja peltoja moottorikelkkailuun, Valkon urheilukenttä ja kuntopolut ovat lähellä ja niin edelleen. Jokaiselle löytyy tilaa liikkua ja silmänruoaksi vaihtelevat maisemat. Kyläläiset huolehtivat alueidensa viihtyvyydestä muun muassa tienvarsien siivoustalkoilla ja kukkaistutuksilla, jotta kaikilla olisi entistä mukavampi liikkua kauniissa kylissämme. Varsinkin syksyn ja talven pimeinä aikoina on katuvalaistus tärkeä turvalliselle liikkumiselle ja siihen on ehdotettu tehtäväksi pieniä parannuksia.

Tarkempaan luonnon tutkisteluun on hyvät mahdollisuudet toukokuussa 2005 valmistuneen lintutornin ansiosta. Östra Nylands fågel- och naturskyddsförening rf:n rakentamasta lintutornista voi tarkkailla niittyjen säännöllisiä vieraita, joihin kuuluvat muun muassa suokukko, liro, valkoviklo, mustaviklo, tylli ja keltavästäräkki. Edellä mainittujen lintujen lisäksi niityillä näkee paikallisia pesimälintuja sekä myös harvinaisempia vieraita kuten esimerkiksi mustapyrstökuiri, sitruunavästäräkki ja lampiviklo. Syksyisin hanhet ja kurjet kerääntyvät niityille valmistautumaan etelään muuttoa varten. Myös Marbäckenin rehevöityneissä rantakaislikoissa pesivät lukuisat linnut.

Perinteinen vappujuhlan viettopaikka on Blåmossabergetin maisemissa. Virallinen juhlapaikka sijaitsee kyliemme alueen laidalla Valkossa. Rion merimieskapakan tuntevat kyläläisten lisäksi useat merimiehet ympäri maailmaa.

Maalais- ja merimaisemaan täydentää kylämaisema ja varsinkin omakotitalot, jotka muun muassa Varvin ja Svenäsin alueilla kiinnittävät ohikulkijan huomion kauniine huvilamaisine puitteineen. Alueellamme on jopa yli satavuotiaita taloja ja kauniit omakotitalojen pihat ja puutarhat lisäävät kyliemme idyllisyyttä. Alueella sijaitsevien maatalojen vanhojen navettarakennusten säilyttäminen historiallisina ja maalaiskulttuurin edustajina on yksi asioista, joita kyläläisten tulisi vaalia alueidemme kaunistuksena.

Kaiken kauneuden keskellä meillä on yksi epäkohta, sataman niin sanottu vapaavarastoalue, joka on yksi rumimpia alueitamme. Voisimmeko tehdä sille jotain? Itse sataman laajentumisen uhkia olemme käsitelleet kyläsuunnitelmassa toisaalla.

4 Kylien ja rakennusten historiaa

A.J. Hippingin kirjassa ”Beskrifning öfver Pernå socken” vuodelta 1817 sanotaan muun muassa että Haravankylän ja Köpbackan kylät mainitaan jo 1500-luvun alussa ja vuonna 1564 vallitsi kiista rajoista Sarvilahden kanssa. On kuitenkin syytä olettaa, että kylät ovat olleet olemassa jo paljon

aikaisemmin. Haravankylä oli huomattavaa maanviljelysseutua kun taas Köpbacka todennäköisesti on saanut nimensä siitä että harju meren ja viljelysmaiden välillä muodosti oivan markkinapaikan. Alueelle kehittyi pikkuhiljaa teollisuutta ja telakkatoimintaa.

Vuonna 1901 pormestari Kuhlefeldt ehdotti ensimmäistä kertaa Valkon yhdistämistä Loviisaan. Ehdotus kariutui kuitenkin sillä kertaa epävakaina olosuhteista johtuen, mutta myöhemmin kaupunki sai omistukseensa isompia maa-alueita sataman suuntaan ja näihin alueisiin kuuluivat Haravankylän, Köpbackan ja Fantsnäsin kylät. 1920-luvulla kaupunki yritti jälleen näiden alueiden yhdistämistä, mutta valtiolta hylkäsi suunnitelmat 1929. Yksityiskohtaisempaa tietoa asiasta löytyy professori Olle Sirénin kirjoittamasta ”Loviisan kaupungin historiikki 1745–1995” sivuilta 228–230. Asukkaiden ja Pernajan kunnan vastustuksesta huolimatta yhdistäminen toteutettiin kuitenkin valtiiovallan päätöksellä 14.6.1956 ja kylät ovat kuuluneet Loviisaan 1.1.1957 lähtien.

4.1 Koulu

Köpbackassa aloitettiin kouluopetus vuonna 1882 ja kyläläisten omin käsin rakentama koulurakennus valmistui vuonna 1884. Rakennuksen pystyttämiseen tarvittava peruspääoma 2 000 markkaa saatiin poistamalla kylien vesialueille uponnut laivan hylky. Hartikas-tila lahjoitti tontin ja koulurakennuksen osaomistajat olivat hankkineet tarvittavan puutavaran, kivet ja tilkkeet. Koulurakennus pystytettiin ja sisustettiin vuosina 1883–1884 ja lokakuussa 1884 se vihittiin käyttöön.

Koulun ensimmäinen opettaja oli Maria Sandell. Muita monia vuosia toimineita opettajia Köpbackassa olivat Linda Nyman, Lennart Falk, Ingrid Falk ja Dagmar Amberg. Vuoteen 1909 mennessä oli oppilasmäärä kasvanut niin paljon, että oli tarvetta myös yläkansakoululle. Isompi koulurakennus valmistui vuonna 1913 ja koulutoiminta jatkui aina vuoteen 1970. Koulun lopettamisen jälkeen neljä alinta luokkaa muutti Valkon ruotsinkieliseen alakansakouluun ja luokat 5 ja 6 Loviisan ruotsinkieliseen yläkansakouluun.

Loviisaan sulautumisen jälkeen vuonna 1957 jäi osa Haravankylästä Pernajan puolelle. Ennen aluejakoa Haravankylän ruotsinkieliset lapset kävivät koulua Sarvilahdessa ja suomenkieliset Valkossa, mutta jaon jälkeen ruotsinkieliset siirtyivät kouluun Haddomiin ja suomenkieliset Koskenkylään.

Kyläläiset ovat käyttäneet alakoulua moneen tarkoitukseen varsinaisen koulutoiminnan loputtua. Siinä on toiminut kaupungin kirjaston haaraosasto, jota aluksi ylläpiti Ruth Andersson. Se lakkautettiin kirjastoautotoiminnan alettua 1970-luvulla. Seurakunta piti lähetyspiirejä, pyhäkoulua ja jonkin aikaa myös iltapäiväkerhoa koululla. Koulu on toiminut vaalihuoneistona ja äänestyspaikkana aina vuoteen 2005 saakka. Marttayhdistys on jo vuosikymmeniä käyttänyt koulua kokoontumispaikkanaan.

4.2 Yhdistykset

Vuonna 1902 perustettiin nuorisoseura Hembygdens Vänner i Sydöstra Pernå ja vuonna 1907 vihittiin käyttöön oma seurantalo, joka myöhemmin nimettiin Fageråsiksi. Seuran toiminta hiipui 1960-luvulla kun monet nuoret muuttivat paikkakunnalta ja TV tuli olohuoneisiin.

Kylän alueella harjoitettiin suojeluskuntatoimintaa vuosina 1918–1944 osana Pernajan ”Marinskyddskåria”. Sotavuosina kylissä oli myös Lotta Svärd -toimintaa.

Köpbackan vapaapalokunta perustettiin vuonna 1937 mutta se sulautui Loviisan vapaapalokuntaan vuonna 1957. Ennen yhdistymistä Loviisan VPK:n kanssa, 1950-luvun puolivälissä, Köpbackan VPK kamppaili taloudellisten vaikeuksien kanssa ja voidakseen jatkaa toimintaansa, se anoi toiminta-avustusta sisäministeriön paloturvavarahastosta.

Sotien jälkeen perustettiin Köpbackaan Loviisan ruotsinkielisen partiolaispoikien oma osasto ja vilkkaimpina toimintavuosina oli kolme partiota, Älgen, Uttern ja Björnen sekä lisäksi valiojoukko Vildkatten. Poikapartiotoiminta jatkui lähes 25 vuotta. 1960-luvun alkuvuosina aloitti toimintansa tyttöpartiojoukko Råttan ja myöhemmin 1980-luvulla myös tyttöpartiojoukko Hjorten, jotka molemmat kuuluivat Loviisan ruotsinkielisiin partiotyttöihin.

4.3 Valokuvaajia ja taiteilijoita

Frans Lindroos ja Ragnhild Frisk olivat taitavia valokuvaajia 1900-luvun alkupuoliskolla, ja joista Frisk aina 1960-luvulle saakka. Hän tuli tunnetuksi myös taiteilijana ja maalasi monia tauluja joiden aiheet hän myös otti kylistä. Ragnhildin poika Guy on tänä päivänäkin tunnettu ja arvostettu taiteilija, jonka asunto ja ateljee sijaitsevat Ahvenanmaalla Lumparlandissa. Akvarellisti Werner von Essen (1875–1947) oleskeli kesäisin useasti niin kutsutussa Rådmanskan villassa Köpbackassa ja maalasi useita kyläaiheisia tauluja.

1940- ja 1950-luvuilla oli myös orkesteri Blue Fox, jossa kylän pojat Hilding Peldán, Birger Carlsson sekä Edvin Hjort soittivat tanssimusiikkia. Veljekset Hans ja Alf Kullberg harrastivat myös musiikkia ja esiintyivät usein nuorisoseurantalo Fageråsissa.

4.4 Teollisuutta

1930-luvulla Köpbackaan perustettiin kalasäilyketehdas, joka suljettiin vuonna 1967. Formaliitti, joka valmisti muovilaminaattilevyjä, aloitti toiminnan tehdasrakennuksessa vuonna 1968. Suuren fenoliskandaalin jälkeen toiminta lakkautettiin ja rakennus siirtyi Spirolitin hallintaan vuonna 1972. Spirolit valmisti kartonkihylsyjä, joiden valmistusta on jatkanut vuodesta 1992 tähän päivään asti Corenso United Oy Ltd. Suomen Kalastus Oy:n säilyketehtaaseen kuulunut tynnyritehdas, jossa valmistettiin puuastioita kalasäilykkeille, sijaitsi rautatien meren puoleisella alueella.

Moni kyläläinen jäi työttömäksi säilyketehtaan sulkeuduttua vuonna 1967. Fagerås oli seisonut tyhjillään nuorisoseuratoiminnan loputtua, joten yhdistys päätti lahjoittaa rakennuksen kaupungille. Lahjoituksen ehdoksi asetettiin, että rakennus vuokrataan yritystoiminnalle, joka antaa työtä kylän naisille. Finn Profile Oy valmisti naisten alusvaatteita 1970-luvun alussa Fageråsissa, josta valmistus siirrettiin entiselle yläkansakoululle vuonna 1973. Finn Profilen lopettaessa toimintansa tuli sen tilalle vuonna 1987 pelastusliivejä ja – takkeja valmistava Celestial Ky. Yritys muutti nimensä vuonna 1994 Sand & Sea Oy:ksi ja sen toiminta loppui vuonna 2000.

Haravakylään syntyi teollisuutta vuonna 1961 kun Oy Fibera Ab aloitti lujitemuovituotannon ja rakensi lasikuiturakenteisia purjelentokoneita Mickoksen tilalla. Fiberan tehtailla tuotanto jatkui noin kymmenen vuotta. Vuonna 1987 Voimax Trading Oy aloitti toimintansa samoissa tiloissa, jossa se valmisti vaahtovaimennustuotteita paperiteollisuudelle. Nykyisin Voimax toimii Tesjoella.

4.5 Yritystoimintaa

Hans Kullberg oli suuri työllistäjä 1950- ja 1960-luvuilla. Hänellä oli maansiirtoyritys ja kuorma-autoja. Sen lisäksi kylässä on toiminut parisenkymmentä muuta kuorma-autoyrittäjää. Tänä päivänä heitä on enää jäljellä vain kourallinen.

Kylissä toimineita kuorma-autoyrittäjiä : Erik Berlin, Leo Lindholm, Birger ja Sven Lindholm, Nils Lindholm, Boris Bergehim, Valfrid Björklund, Sven Berlin, Börje Berlin, Holger Ferin, Sigurd Grahn, Ole Ek, Jarl Bärlund, Åke Hoffman, Per-Johan Engström, Ernst-Ove Engström, mauri Lindroos, Tommy Grahn, Henry Liljeqvist, Karl-Erik Lindroos, Jan-Erik Skog, Kjell Trogen sekä taxiyrittäjä Georg Höglund.

Muita kylän yrityksiä olivat muun muassa Friskin sementtivalimo, Pernajan kettufarmi (Pernå rävfarm Ab), Töyrylän talkkunatehdas, Nybergin mekaanikonpaja, Tikanderin autokorjaamo, Elfvenbergin minkkifarmi, Kilpisen saha, Evert Backmanin lattiaparkettiyritys, Bertel Skogin metallipaja, Tikanderin metalliyritys. Lisäksi oli useita ompelimoita, sahayrittäjiä, veneveistämöitä ja käsityöläisiä sekä joitakin pakastamoja ja kalastajia.

Mekaanikko Frans Nyberg (20.7.1899–30.4.1972) piti metallipajaa Skepparsin tilan vanhassa saunarakennuksessa, jota laajennettiin 1930-luvulla pajatoimintaan soveltuvaksi. Aluksi hän vuokrasi tilat vanhemmiltaan Karl-Fredrik ja Emilia Nybergilta ja rakennutti tontille Smedbackan asuinrakennuksen vuonna 1946. Frans Nyberg avioitui Bettyn, omaa sukua Frondén, kanssa vuonna 1932 ja vuonna 1934 syntyi heidän tyttärensä Ingrid. Frans Nyberg työskenteli sekä pajassaan että Slippenissä Patunassa 1930–50 luvuilla. Slippenin hän rakennutti vuosien 1920 ja 1930 vaihteessa ja siellä varastoitiin lähinnä Loviisan seudun saaristolaiskalastajien omistamia moottoriveneitä. Aluksi hän korjasi enimmäkseen veneiden moottoreita, mutta 1950-luvulta lähtien hän alkoi valmistaa myös heloja messingistä ja kuparista Suomen Kalastus Oy:ssä rakennettuja veneitä varten. Veneveistämöön omistivat 1970-luvun alusta alkaen Lars ja Bror-Erik Lindqvist. Pajaan voitiin isojen maantien varrella olevien päätyovien ansiosta ottaa sisään myös moottoriveneitä. Pihapiirissä pajan ulkopuolella oli usein haravakoneita, auroja ja niittokoneita, jotka odottivat joko korjausta tai korjattuina, että Köpbackan, Haravankylän, Sarvilahden tai Fantsnäsin talonpojat tulisivat hevosineen niitä noutamaan.

4.5.1 Kyläkaupat

Kylissä on toiminut useita kauppiaita 1920–1990 luvuilla. Ensimmäinen heistä oli Anna Berndtsson, joka piti kauppaa omakotitalossaan nykyisen uuden maantien läheisyydessä 1920- ja 1930-luvuilla. Samaan aikaan kauppaa pitivät omakotitalonsa yläkerrassa myös Ellen ja Viktor Peldán 1920–40 -luvulla aina siihen saakka kun F:ma Hilding Peldán perustettiin. Toiminimen perustamisen jälkeen kauppa toimi talon alakerrassa aina vuoteen 1963. Raimo Skogilla oli lyhyen aikaa 1970-luvulla kauppa samoissa tiloissa.

Östra Nylands Handelslag (Itä-Uudenmaan Osuuskauppa) avasi kaupan Granqvistien omakotitalossa 1930-luvulla ja se toimi aina 1960-luvulle asti . Sen jälkeen toiminta siirtyi Valma ja Sven Berlinille muutamaksi vuodeksi kunnes sisarukset Meri Pethman ja Alice Lahtinen jatkoivat toimintaa. Kauppa sai nimekseen Köpbacka Livsmedel. Kova kilpailu Loviisan kauppojen kanssa johti lopulta siihen, että kauppa joutui sulkemaan ovensa 1990-luvun puolivälissä, jolloin Meri Pethman oli enää yksin sitä pitämässä.

Sven ja Hjördis Lundqvist avasivat Haravankylässä ruokakaupan 1957. Se toimi aluksi Kalle Ekin pienessä mökissä ja muutamaa vuotta myöhemmin isommissa tiloissa lähistöllä. Kauppa oli toiminnassa noin vuoteen 1980.

Svea ja Olof Ek pitivät kioskia osuuskaupan puutarhassa 1950-luvun lopulta 1960-luvun loppuun.

Inga Engström avasi baarin Köpbacka FBK:n varikon yläkerrassa vuonna 1958. Baarissa tarjottiin ruokaa ja siitä tuli myös kylän nuorison suosima kokoontumispaikka, jossa saattoi kuunnella uusimpia levyuutuuksia jukeboxista ja pelata 10- tai 20-pennin pajatsoa tai muita pelejä.

4.5.2 Veneenrakennus

Tarkasteltaessa laiva- ja veneenrakennusperinteitä Köpbackan, Haravankylän ja Varvin alueilla, on lähdettävä liikkeelle vuosista 1749 ja 1750, jolloin ensimmäinen alus rakennettiin vasta perustetulla telakalla. Telakka sijaitsi Köpbackan kylän rannalla ja maanomistajille maksettiin vuoden vuokrana muutama tynnyri suolaa. Kuismon niemelle perustettiin myös köysipunomo.

Laivanrakennusmestareina toimivat yleensä pohjanmaalaiset mestarit, koska oman vakituisen mestarin työllistäminen oli mahdotonta.

Vuonna 1780 Elias Backman perusti kokkolalaisen laivanrakennusmestarin Kykörin johdolla laivatelakan Siksalaan. Telakkaa kutsuttiin Siksalaksi tai uudeksi laivatelakaksi. Yksi ensimmäisistä Köpbackan rannassa rakennetuista aluksista vuonna 1771 oli 130 jalkaa pitkä ja 32 ½ jalkaa leveä fregatti Gustaf. Fregatin rakentamiseen palkattiin kaupungin omien timpureiden lisäksi parikymmentä timpuria Pohjanmaalta, jotka matkustivat Loviisaan aluksen rakentamista varten. 1900-luvun alussa, samalla rannalla vanhan laivatelakan kanssa, rakennettiin myös proomuja, joilla kuljetettiin puutavaran sahalta Valkon sataman edustalla odottaviin aluksiin.

Ensimmäisen varsinaisen veneveistämön perusti Alfred Granqvist Patunan rantaan 1800- ja 1900 - lukujen vaihteessa. Veneveistämön ovat myöhemmin omistaneet Sulo Lönnqvist 1930-luvun alusta vuoteen 1946, jolta sen osti Nordströmin konserniin kuulunut Suomen Kalastus Oy. Yhtiö harjoitti myös sillin pyyntiä suurilla nuotilla Islannin vesillä. Tähän käytettiin runsaan 10 metrin pituisia vahvoja avoimia nuottaveneitä. Näiden veneiden, joita oli tusinan verran, ylläpitämistä varten tarvittiin Patunan veistämöä. Tuotantoon otettiin myöhemmin myös sekä moottori- että purjevereneitä ja sen myötä palkatun työvoiman määrä kasvoi pikkuhiljaa.

1950-luvun lopussa alkoi mittava puuveneiden vienti USA:han. Sarjatuotantona rakennettiin 22 jalan limisaumaveneitä, joissa oli lyhyt etukansi, tuulilasi, kaksi kuljettajatuolia edessä ja täysimittainen takapenkki. Nämä veneet rakennettiin kahta ulkomoottoria varten. Kolmen vuoden aikana rakennettiin vientiä varten yhteensä 250 venettä. Työtä tehtiin kahdessa vuorossa ja parhaimmillaan veistämö työllisti 40 miestä ja joukon apupoikia. 1960-luvulla lasikuidun vallatessa markkinat viennin kukoistus Yhdysvaltoihin lakkasi. Tämän jälkeen rakennettiin useita sarjoja yksityyppipurjevereneitä, Göteborgseka- ja Lightning -kansanveneitä sekä luotausaluksia y.m. Suomen Kalastus Oy on rakentanut eniten kansanveneitä maassamme, yhteensä 45 kappaletta. Veistämötoiminta riutui pikkuhiljaa kun lasikuituveneiden valtakausi alkoi myös Suomessa.

1970-luvun alussa veneveistämön toiminta siirtyi veljekset Lars ja Bror-Erik Lindqvistille. He rakensivat muutaman kymmenen metrin niin kutsutun kalastajamallisen veneen muun muassa Hans Kullbergille, joka 1970-luvun puolivälissä osti veistämön veljekset Lindqvistiltä. Kullbergin omistajakautena vuonna 1975 rakennettiin viimeinen kansanvene, jonka jälkeen veneenrakennuksessa seurasi hiljainen kausi ja alettiin suunnitella veneiden talvisäilytystoiminnan aloittamista. Henrik, Hans Kullbergin poika, kunnosti veistämön veneiden talvisäilytystoimintaa varten rakentamalla uuden suuren hallin ja kunnostamalla vanhoja rakennuksia. Vuonna 1990 vanha työpaja vuokrattiin Martin Rosenstedtille, nuorelle veneenrakentajalle, joka alkoi tehdä kunnostustöitä sekä rakentaa uusia veneitä. Toiminta lähti uudelleen käyntiin ja talvisäilytettävien

veneiden määrä on kasvanut niin että tänä päivänä talvisäilytyspaikka voidaan tarjota noin sadalle veneelle. Martin Rosenstedt siirsi toimintansa Valkoon syksyllä 2004. Loviisan Veneveistämön tiloissa Patunassa veneiden talvisäilytystoimintaa jatkaa Henrik Kullberg.

Alueen veneenrakennustoiminta oli kuitenkin huomattavasti vähäisempää jos sitä verrataan Suomen Kalastus Oy:n toimintaan. Pitkäsaarella toimi Suomen Kalastus Oy:n kanssa myös Ossi Johansson. Hän työskenteli Loviisan Sahalla, mutta rakensi kotonaan sijaitsevassa veneveistämössä sahalle niin kutsuttuja kela-veneitä. Tämän toiminnan hän aloitti 1930-luvulla. Kun Loviisan Saha lopetti toimintansa, Johansson työskenteli 1950-luvun lopulla Suomen Kalastuksen veneveistämöllä, kun USA:n vienti kukoisti. Johanssonin poika Åke alkoi varhain auttaa kotona ja myös hän työskenteli 1950-luvulla Suomen Kalastuksen veneveistämöllä. Pikkuhiljaa Åke aloitti oman toiminnan ja hän tuli tunnetuksi hienoista mahonkiveneistään, joita rakennettiin helsinkiläiselle Ab Telva Oy:lle. Pääsääntöisesti rakennettiin noin viiden metrin perämoottoriveneistä mutta myös 20 jalkaa pitkiä kalastajaveneitä.

Useat kyläläiset saivat elantonsa veneenrakennuksesta. Patunaan johtavan tien varrella toimi myös David Sihvola, joka oli tullut työnjohtajaksi Suomen Kalastuksen veistämölle vuonna 1946. Sihvola toimi Suomen Kalastuksen palveluksessa aina siihen asti kunnes veljekset Lars ja Bror-Erik Lindqvist tulivat Nauvosta veistämölle 1950-luvun alussa ja joista Lars toimi sittemmin työnjohtajana. David Sihvola alkoi rakentaa veneitä helsinkiläiselle Telvalle. Hänen pienessä veneveistämössään voitiin rakentaa yksi viisi metrinen, matalatuulilasinen ja perämoottorilla varustettu niin kutsuttu Passbåt-tyyppinen vene kerrallaan. Sihvola rakensi vuosittain noin kymmenen venettä aina 1960-luvulle asti.

Sulo Lönnqvist oli rakentanut veneveistämön Köpbackan kylään 1920-luvun lopussa. Hän oli muuttanut Helsingistä ja avioitui köpbackalaisen Ellen Ottossonin kanssa. Sulo työskenteli aluksi Valkon lautatarhassa voidakseen alkaa rakentaa veneitä kokopäiväisesti ja hänen apuna työskenteli monta vuotta Albert Lagerholm. Kyseessä oli niin sanottu kalastajavene-tyyppi, jonka pituus oli 27–30 jalkaa. Tuohon aikaan suurin osa veneistä tehtiin vielä käsityönä, joten yhden kalastajaveneen rakentaminen kesti 11 viikkoa. 1930-luvulla Sulo Lönnqvist jatkoi Alfred Granqvistin veistämötoimintaa Patunassa ja näin hänellä oli kaksi veneveistämöä hoidettavanaan samanaikaisesti. Parhaimmillaan veistämöt työllistivät yhteensä 14 miestä. Kuten aiemmin on jo kerrottu, Suomen Kalastus Oy osti Patunan veistämön vuonna 1946.

Veneveistämöiden toiminnan aikana oli rakennettu paljon erilaisia moottori-, purje- ja soutuveneitä kuten kalastajaveneitä saariston asukkaille, Hai-kansanveneitä ja vuonna 1953 amerikkalaisten piirustusten mukaan yksi kuuden tonnin purjevene. Vuonna 1953 aloitettiin myös Köpbackan suurimman veneen, 15 metriä pitkä vesibussin, rakentaminen helsinkiläiselle Aero (nykyinen Finnair) lentoyhtiölle. Tämä alus toteutettiin yhteistyössä veneenrakentaja Paul Rönqvistin kanssa. Sulo Lönnqvistin poika Erkki oli aikaisin mukana auttamassa veneenrakennuksessa ja hän työskenteli Suomen Kalastuksen palveluksessa 1958-1961, ja Valkon veneveistämöllä vuodesta 1960 vuoteen 1961. Yhdessä isä ja poika rakensivat veneitä Köpbackassa aina vuoteen 1969, jolloin lasikuituveneet syrjäyttivät puuveneet. Ensimmäisen lasikuituveneen prototyypin Köpbackassa rakensivat Sulo ja Erkki Lönnqvist. Köpbackan veistämön toiminnan loputtua Erkki Lönnqvist työskenteli Haravankylässä sijaitsevassa Polykemin muovitehtaassa, joka rakensi muovitaloja ja vuodesta 1972 hän on ollut veneenrakennuksen opettajana Kuggom Skolanissa.

Veljekset Erik ja Kalle Ek sekä Fritjof Granmark rakensivat kotonaan muun muassa soutuveneitä ja pieniä moottoriveneitä. He olivat työskennelleet Suomen Kalastuksen veneveistämöllä sen alkua ajoista lähtien.

4.5.3 Ammattikalastajia

Pernajan Hudöstä kotoisin oleva Fredrik Sandvik asui 1920-luvun loppupuolelta Varvissa. Hän kalasti sekä verkoilla että rysällä silakkaa Loviisan lahdelta ja kauempaakin saaristosta, ja kuului yhteen alueen kalastuskunnista, johon kuului useita kalastajia. Jo edesmennyt Fredrik Sandvik toimi kalastajana aina 1960-luvulle saakka. Hän työskenteli myös Suomen Kalastuksen tehtaalla savustusmestarina 1950-luvun lopulla ja 1960-luvun alussa. Savustamossa savustettiin kilohaileja, jotka säilöttiin tomaattiin ja oliiviöljyyn. Myöhemmin säilykkeet tunnettiin nimellä Suomi-sardiinit.

Samaan kalastuskuntaan Fredrik Sandvikin kanssa kuului Svenäsläinen kalastaja Albin Holmström, joka muutti mantereelle vuonna 1929. Hän työskenteli eläkeikään sakka Kymenlaakson Sähkö Oy:ssä ja hän kuoli 1965.

Tänä päivänä Svenäsissä asuu eläkkeellä olevan kalastaja Håkan Holmström. Hän oli yksi troolarikalastuksen pioneereista, kun silakkaa alettiin 1950-luvun lopussa pyytää troolareilla. Hän omisti aluksi yhdessä isänsä ja sisarustensa kanssa pienemmän troolarin ja myöhemmin isomman Rosvik-nimisen troolarin. Viimeinen Håkanin troolareista oli nimeltään Helgoland, joka romutettiin Tanskassa talvella 2004–2005. Nykyisin Håkan auttaa poikiaan Karl-Henrikiä ja Peria kalastuksessa. Svenäsissä asuu myös Jan Meriheinä, joka kalastaa verkoilla lähivesillä ja ulkona Stora Rönnskärin edustalla.

4.6 Loviisa-Vesijärvi kapearaiteinen rautatie

Rautatiellä, joka rakennettiin 1900, on aina ollut suuri merkitys myös Haravankylän, Köpbackan, Varvin ja Svenäsin kylille. Rautatietä, joka rakennettiin yksityisin voimin, tarvittiin puutavaran kuljetuksiin Lahti-Heinola alueelta Valkon satamaan. Lahteen kuljetettiin muun muassa hiekkaa lasitehtaan käyttöön. Nordströmin konsernin tehtaille, jotka toimivat aina 1950-luvun lopulle, oli rautatie erittäin tärkeä väylä sisämaahan. Vuonna 1960 rautatie muutettiin leveäraiteiseksi ja tänä päivänä sitä käytetään tavarankuljettamiseen Valkon satamasta Lahteen.

Rautatietoiminta on työllistänyt alueen asukkaita : Henrik Gunnar Silander palkattiin vuonna 1929 Valkoon mutta hän oli jo aikaisemmin ollut rautateiden palveluksessa Orimattilassa ja Loviisassa. Hän asui lyhyen aikaa Loviisan Uudessakaupungissa, mutta muutti sitten vanhalle rautatieasemalle Valkoon, jossa myös hänen työpaikkansa oli. Myöhemmin 1960-luvulla Silanderit asuivat Svenäsissä, jossa asuivat aina Henrikin kuolemaan saakka. Henrik oli kuollessaan 96-vuotias.

Kyläläiset Loviisa Vesijärven, myöhemmin Valtion Rautatiet, palveluksessa :
Svenesläiset Ivar Nyman (1903–1982) toimi rautatievahtina vuodesta 1936 vuoteen 1963, Rafael Sund oli rautateiden timpuri ja Uno Fors oli veturinkuljettaja jo ennen kapearaiteista rautatietä.

Varvista kotoisin oleva Vickholm (”differt”) toimi ratavahtina ja esimiehenä Suomen Kalastuksen ja Patunan vedenottamolla, joissa veturit kävivät täyttämässä vesivarastojaan.
Valkosta kotoisin oleva Sven Timper toimi ratavahtina.

Lahden Sahalla oli pieni telakka myös Valkossa; varsinaisen sataman pohjoispuolella. Telakkaa tarvittiin, puutavaran kuljetukseen käytettyjen, lastausproomujen rakentamiseen ja huoltamiseen. Proomuja käytettiin puutavaran kuljettamiseen aluksiin, jotka odottivat Valkon sataman edustalla. Puutavaraa hinattiin myös Loviisan Sahalta. Niin sanottuja polvia, joita tuli esiin kuusen juurista, kuljetettiin rautatietä pitkin telakalle, jossa niitä käytettiin proomujen rakenteiden vahvistamiseksi. Hinausalukset, jotka toimivat telakan yhteydessä olivat Wahl ja Skruv. Myöhemmin toiminta siirtyi Valkon Laivalle ja silloin toimi myös hinausalus Iris. Hiomolla työskenteli Emil Karlstedt, hänen

poikansa, Viljam Heikkilä sekä Anton Lind. Hinausalusten miehistöön kuuluivat muun muassa Fredrik ja Jarl Engström.

4.7 Maatiloja

1700-luvulla oli Köpbackassa maatilat Hartikas, Skeppars ja Ers, ja 1900-luvulla Haravankylässä Jordas, Barsas, Mickos, Trumpetas ja Husas. Björklunda perustettiin 1940-luvulla . 2000-luvulle tultaessa perinteisesti toimivat tilat ovat hävinneet.

5 Kylän nykytila

Kylistä puuttuvat niin koulu, kauppa kuin postikin. Kyläläisten ainoa toiminnassa oleva kokoontumispaikka on entinen alakoulu, jossa pidetään muun muassa erilaisia kokouksia, kursseja ja jopa perhejuhlia.

Loviisan ja Valkon välinen bussilinja, joka kulkee Köpbackan ja Haravankylän läpi, on tärkeä yhteys kaikille autottomille asukkaille. Vuosikymmeniä kylän rakennuskanta oli heikko, mutta viimeisten kymmenen vuoden aikana on alueelle rakennettu useita uusia taloja ja useita vanhoja taloja on kunnostettu ja laajennettu uusien omistajien myötä. Alueen asukkaista suurin osa on ollut aikaisemmin ruotsinkielisiä, mutta tänä päivänä alueella asuu myös paljon suomenkielisiä sekä kourallinen ihmisiä, joilla on eri äidinkieli.

Köpbackan kyläyhdistyksen perustamisen jälkeen ovat kylän asukkaat tulleet toisilleen tutummiksi. Ihmiset tervehtivät toisiaan tavatessaan ja pysähtyvät yhä useammin vaihtamaan muutaman sanan. Kotiseutu- ja me-henki ovat nostaneet päätään. Yhteenkuuluvuuden tunne ja positiivinen henki ovat lisänneet viihtyvyyttä kylillä. Kyläyhdistyksen tekemä työ leikkipuiston ja pulkkamäen saamiseksi on hyödyttänyt kaikkia kylillä asuvia perheitä. Kyläyhdistyksen yhteyteen on lisäksi spontaanisti syntynyt pienempiä ryhmittymiä, kuten esim. BigCill, Oldboys ja Röda Hatt-klubben, jotka puolestaan ovat aktivoineet yhä useampia asukkaita.

5.1 Alueen kaavoitus ja suunnitelmat

Kyläsuunnitelmakokouksessa 15.5. kaavoituspäällikkö Oskari Orenius Itä-Uudenmaan liitosta ja Loviisan kaupungin aluearkkitehti Maaria Mäntysaari. Orenius esitteli maakuntasuunnitelman luonnosta ja kertoi miten kyläyhdistys voi vaikuttaa sen toteutumiseen omalla alueellaan. Mäntysaari selvitti alueen nykyistä asemakaavaa, kaavoituksen sen hetkistä tilaa ja alueen tulevaisuuden suunnitelmia. Hän tiedusteli kyläläisten mielipiteitä kevyenliikenteen väylän tarpeesta ja sen sijoittamisesta esimerkiksi Vanhan Valkontien varteen. Kevyenliikenteen väylä palvelisi paremmin ja useampia käyttäjiä niin sanotun uuden Valkontien varressa, mutta sen rakentamisesta päättää Tiehallinto.

5.2 Asukkaat

Taulukko 1. Asukasluku Haravankylän ja Köpbacka alueella aikavälillä 1986–2004.

1986	326 asukasta		1999	331 asukasta
1989	348 asukasta		2001	340 asukasta
1991	334 asukasta		2002	360 asukasta
1992	328 asukasta		2003	357 asukasta
1993	318 asukasta		2004	346 asukasta
1994	315 asukasta			

Taulukko 2. Asukasluku 31.12.2004 oli 346, joka on jaettu taulukossa muuttujiin ikä, sukupuoli ja äidinkieli.

Ikäjakauma		Sukupuoli		Kieli	
0-14	62 hlöä	Miehiä	172	suomi	131 hlöä
15-64	217 hlöä	Naisia	174	ruotsi	207 hlöä
65-100+	67 hlöä			muu	8 hlöä

5.3 Väestötilasto

Seuraavissa taulukoissa on esitetty väestötilasto 31.12.2003 asukastilaston mukaan pilkottuna eri muuttujiin.

Taulukko 3. Muuttujina sukupuoli ja äidinkieli kaikissa ikäluokissa yhteensä.

Kieli			Miehiä		Naisia	
suomi	129		suomi	64	suomi	65
ruotsi	218		ruotsi	110	ruotsi	108
muu	10		muu	3	muu	7
Yhteensä	357			177		180

Taulukko 4. Muuttujina sukupuoli ja äidinkieli ikäryhmässä 0-14 vuotta.

Kieli			Miehiä		Naisia	
suomi	24		suomi	15	suomi	9
ruotsi	36		ruotsi	16	ruotsi	20
muu	2		muu	1	muu	1
Yhteensä	62			32		30

Taulukko 5. Muuttujina sukupuoli ja äidinkieli, ikäryhmässä 15-64 vuotta.

Kieli			Miehiä		Naisia	
suomi	83		suomi	39	suomi	44
ruotsi	135		ruotsi	71	ruotsi	63
muu	8		muu	2	muu	6
Yhteensä	225			112		113

Taulukko 6. Muuttujina sukupuoli ja äidinkieli ikäryhmässä 65 vuotta ja sitä vanhemmat.

Kieli			Miehiä		Naisia	
suomi	22		suomi	10	suomi	12
ruotsi	48		ruotsi	23	ruotsi	25
muu	0		muu	0	muu	0
Yhteensä	70			33		37

5.4 Yritykset, yrittäjät ja muut elinkeinoharjoittajat

Kyliä alueella toimiviin yrityksiin ja yrittäjiin on otettu yhteyttä suunnitelman laadinta vaiheessa ja pyydetty heiltä kuvausta yritystoiminnastaan. Osa kuvauksista saatiinkin yrittäjiltä mutta sen lisäksi tietoa on haettu yritystietojärjestelmän avulla sekä yritysten omilta kotisivuilta. Mukana on sekä kyläalueella toimivat yritykset että yrittäjiä, joiden yritys toimii toisaalla.

Köpbacka

T:mi Anninan ratsastus- ja ajotalli

Yritys on perustettu syksyllä 2004 ja se tarjoaa ohjattuja ratsastus- ja ajotunteja koulutetuilla hevosilla ja poneilla kaikille kiinnostuneille. Tallilla on tällä hetkellä 6 hevosta ja 6 Shetlanninponia, joista 9 opetuskäytössä. Uusi, EU-direktiivien mukainen talli valmistui syksyllä 2004. Varustustaso: iso, valaistu ratsastuskenttä, pienet opetusryhmät, joissa 1-5 oppilasta osaamisestason mukaan ryhmiteltynä. Lokakuussa 2005 talleilla kävi viikossa noin 70 oppilasta.

Autoilijoita

Kuorma-autoilijat Karl-Erik Lindroos ja Tommy Grahn vuokraavat myös vuokralavoja. T. Vuojärvi on hiljattain kylään muuttanut rekka-autoilija. Taksiautoilija Tom Granmark pitää puolisonsa kanssa myös Rauhalan kioskia.

Ab Lovisa Båtvarv - Loviisan veneveistämö Oy

Patunassa on alueen toinen veneveistäjä. Yritys sekä valmistaa ja korjaa vapaa-ajan veneitä että vuokraa veneiden talvisäilytyspaikkoja.

Corenso United Oy Ltd

Kylän suurin työllistäjä sijaitsee myös Patunassa ja on yksi maailman johtavista hylsykartonkien ja hylsyjen valmistajista. Loviisan tehtaalla valmistetaan kierrätyskelpoisia kartonkihylsyjä, joiden valmistukseen käytetään kierrätysmateriaaleja. Corenson omistaa Stora Enso Oy.

Oy Tony Lassas Ab

Yrityksen omistaja asuu kylässä, mutta itse yritys sijaitsee Loviisan uudella teollisuusalueella. Yritys valmistaa mm. bussitarroja ja toimii ruotsalaisen Volvo Busin ja Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa toimivan Wist Last & Bussin alihankkijana. Suomessa asiakkaina ovat mm. kirja-autot ja bussitehtaat sekä Volvo, Scania, Mercedes sekä useimmat sekä Suomessa että Ruotsissa toimivat bussiyhtiöt.

Oy Screen-Top Lassas & Co Ab

Kiinteistöjen vuokraus ja hallinta.

Muut

Verhoomo Kärkkäinen entisöi ja verhoilee vanhoja huonekaluja. Ulf Lindroosilla on oma rakennusalan yritys. Valokuvaajilla Virpi ja Janne Lehtisellä sekä Kati Rapialla on ateljee entisellä yläkansakoululla. He ostivat kiinteistön Loviisan kaupungilta ja muuttivat siihen perheineen huhtikuussa 2003.

Haravankylä

Cidron Nordic Ky

Yritys tarjoaa rakennusteknisiä palveluja. Yrittäjät Juha ja Merja Saario ovat muuttaneet Helsingistä syksyllä 2001.

Backmanin video- ja TV-korjaamo

Haravankylässä toimii Backmanin video- ja TV-korjaamo.

F:ma Mikael Hurmerinta T:mi

Tietoliikennevälineiden ja toimistokoneiden vähittäiskauppa. Liike sijaitsee S-Marketin tiloissa Valkontien ja Helsingintien risteyksessä. Yrittäjä Mikael Hurmerinta asuu Haravankylässä.

Muut

Jan-Erik Skog omistaa pakettiauton ja hoitaa lehtijakelua. Metallialalla toimivalla yrittäjä Henry Forsströmillä on versta Valkossa. Kääntäjä Jaana Kapari muutti Vantaalta kesällä 2001. Hän suomentaa englanninkielistä kaunokirjallisuutta ja ollut paljon julkisuudessa Harry Potter –kirjojen suomennoksista. Sten Ståhls on kokopäiväinen maanviljelijä, tekee kalkituksia ja vuokraa viljelysmaata.

Svenäs

FarmBioLine Oy

Yritys vie Suomesta ja tuo muista EU-maista vientiin laboratorio- ja sairaanhoitovälineitä lääketehaille, biotekniikanlaitoksille ja laboratorioihin Venäjälle.

Varvi

Telakointi ja huolto Tuomo Lempinen Oy

Veneveistämö valmistaa ja korjaa vapaa-ajan veneitä sekä vuokraa talvisäilytyspaikkoja Varvissa.

5.5 Yhdistystoiminta

Räfsby-Köpbacka Marthaförening rf

Yhdistys on perustettu jo 5.3.1945, kymmenen, Haravankylässä, Varvissa ja Köpackassa asuvan, energisen naisen voimin. Kymmenen vuotta myöhemmin oli jäseniä 50 ja yhdistys kokoontuu alakansakoululla kerran kuukaudessa. Nykyisin yhdistyksellä on 15 jäsentä. Kokouksissa käsitellään Marttaliitosta tulleita tiedotteita, keskustellaan ajankohtaisista asioista ja tapahtumista kahvikupin äärellä, ja toisinaan luetaan Mark Levengoodin ja Unni Lindellin kirjoista lasten hauskoja mietteitä tai kuunnellaan jäsenten uusimpia matkakertomuksia. Silloin tällöin järjestetään ruokamaistiaisia. Yhdistyksen toimintaan kuuluu myös erilaisten käsitöiden tekeminen kuten lapasten, sukien ja myssyjen sekä villalappujen neulominen. Villalapuista valmistetaan peittoja, jotka lähetetään lastenkoteihin avustusjärjestön Hoppets Stjärna rf – Toivon Tähti ry:n kautta.

Köpbacka byaförening – Köpbackan kyläyhdistys rf

Yhdistys on perustettu 19.11.2000 ja sen säännöt hyväksytyt 20.12.2001. Yhdistykseen kuuluu neljä kylää: Köpbacka, Haravankylä, Svenäs ja Varvi. Sääntöjen mukaisesti yhdistyksen tarkoitus on säilyttää kulttuurihistoriallisesti tärkeä Köpbackan entinen alakansakoulu kyläläisten käytössä. Kyläyhdistys pyrkii edistämään yhteistyötä kylien välillä kehittämällä kylätoimintaa ja vaikuttamalla asukkaiden viihtyvyyteen sekä harrastusmahdollisuuksiin ja toimia kyläläisten edunvalvojana. Kyläyhdistys tekee myös tutkimustyötä kylien, koulun ja sen oppilaiden ja opettajien historiasta kyläläisiä haastatteleamalla ja valokuvia keräämällä. Köpbackan kyläyhdistys osallistuu myös oman toiminta-alueen suunnitteluun ja pyrkii vaikuttamaan eri päättävien tahojen päätöksentekoon. Yhdistys tekee aloitteita ja esityksiä, antaa lausuntoja viranomaisille ja muille tahoille sekä osallistuu kylien kehittämissuunnitelman tekemiseen ja suunnitelmien toteutukseen. Köpbackan kyläyhdistys tiedottaa toiminnastaan jäseniään ja eri tiedotusvälineitä kirjeitse ja kotisivujen välityksellä.

Kyläyhdistyksellä on tällä hetkellä noin 130 jäsentä. Yhdistyksen hallitukseen kuuluu kymmenen jäsentä, ja jonka lisäksi on seitsemän erilaista komiteaa: koulukiinteistö-, talkoo-, juhla-, historia-lapsi ja nuoriso-, kirjallisuus- sekä kylien suunnittelutoimikunta. Toimikunnilla on hallituksessa omat yhteyshenkilöt ja jäsenet saavat osallistua itselleen mieleisen toimikunnan toimintaan. Toimikuntien lisäksi kyläyhdistyksen kanssa yhteistyössä toimii pienempiä ryhmittymiä: BigCill, Oldboys ja Röd Hatt-klubben.

BigCill:iin kuuluu kymmenkunta ahkeraa käsityöihmistä, jotka muun muassa ompelevat tilkkutäkin päävoitoksi vuosittain keväällä järjestettäviin arpajaisiin. He ovat ommelleet myös alakoululle verhoja ja pöytäliinoja. Ryhmä kokoontuu alakoululla talvikaudella kerran viikossa.

Oldboys koostuu 8-10 iäkkäämmästä herrasta, jotka osallistuvat kyläyhdistyksen talkoisiin muun muassa sadonkorjuumarkkinoilla ja tämän lisäksi ennättävät järjestää retkiä ja tutustumiskäyntejä eri paikkoihin sekä kalastuskilpailuja ynnä muuta. Ryhmä kokoontuu alakoululla kerran kuukaudessa ja kerho on toiminut kolme vuotta.

Röd Hatt-klubben aloitti toimintansa syksyllä 2005. Toimintamalli perustuu yhdysvaltalaiseen Red Hat Society-järjestöön. Kerhoon kuuluu n. 15 50+ naista, joiden mottona on yhdessäolo ja hauskan tekemisen keksiminen. He tukevat kyläyhdistystä monella tavalla.

Jo ensimmäisinä kuukausina vastaperustettu kyläyhdistys järjesti jäsentapaamisen, joulumyyjäiset ja joulujuhlan. Kyläyhdistyksen toiminta ja tapahtumatarjonta on kasvanut vuosivuodelta. Ohjelmaa ja tekemistä kyläläisille on tarjottu useilla eri teemoilla, joista esimerkkinä mainittakoon Kalevala-juhlat, pääsiäisnoitapyrähdys, metsämörrikoulu lapsille, Lucia-juhla, Nuutti-juhla, Halloween-juhla, laskiaisrieha, pääsiäismyyjäiset, vappuretki, äitienpäiväjuhla, yhteislaulujuhla, näyttelyitä, sadonkorjuumarkkinat ja isäinpäiväjuhla. Näiden lisäksi vuodessa on vähintään kaksi jäsentapaamista sekä useita erilaisia talkootöitä ja –tapahtumia.

Olemassa olonsa aikana kyläyhdistys on käyttänyt alakoulun korjaukseen ja kunnostukseen lukuisia työtunteja. Kaupungilta apua on saatu jonkin verran, mutta suurin osa kustannuksista on maksettu yhdistyksen varoista ja työ on tehty pääsääntöisesti talkoilla. Kyläyhdistys on toimintansa aikana merkinnyt rakennuksen numerokyltillä, hankkinut ja asentanut lain vaatimat varatiekyltit, palovaroittimet ja vaahtosammuttimen, viritännyt pianon, maalannut verannan ja ikkunan puitteet, korjauttanut verannan katon, rakentanut keittiöön kiinteät kaapit, korjannut keittiön vuotavan vesihanauksen, asentanut sähkövastuksen keittiöön veden jäätymisen estämiseksi, kunnostanut niin

sanotun keltaisen huoneen ja pienen eteisen, tuonut pihalle hiekkaa, kaatanut puita, harventanut pensaita, istuttanut kukkia ja pystyttänyt lipputangon.

Koulun korjaus- ja kunnostustöiden lisäksi talkoilla on tehty myös leikkipaikka ja pulkkamäki lapsille, korjattu Osuuskaupan puutarhan kaivo, nikkaroitu kylille ilmoitustauluja ja kukkalaatikoita, tehty kukkaistutuksia ja siivottu teiden varsia. Lasten leikkipaikan ja tien väliin on rakennettu aita. Kylän uimarantaa on parannettu ajamalla rannalle uutta hiekkaa ja poistamalla kaislikkoa.

Östnylands 4H rf

Yhdistys on perustettu 1977 ja sen ydintehtävänä on edistää lasten ja nuorten tasapainoista kasvamista aikuisiksi. Itä-Uudellamaalla 4H-yhdistyksellä on toimintaa Liljendalissa, Lapinjärvellä, Pernajassa, Ruotsinpyhtäällä ja Loviisassa. 4H:n mottoa ” tekemällä oppii parhaiten ” toteutetaan erilaisissa kyläkerhoissa, joissa talviaikaan muun muassa leivotaan, valmistetaan ruokaa, leikitään, käydään luontopoluilla ja kesäisin lapset osallistuvat erilaisiin palvelutoimintoihin esimerkiksi puutarhan hoitoon, kasvinviljelyyn, eläinten hoitoon ja metsänhoitoon. Loviisan kyläkerho kokoontuu joka toinen viikko Köpbackan alakoululla ja tapaamisissa on aina mukana kymmenkunta lasta.

5.6 Alakoulun käyttö

Koulu rakennettiin talkoovoimin 1884 kylän lapsille. Nyt kyläläiset ovat huolissaan koulurakennuksen kohtalosta ja Loviisan kaupungin aikomuksesta myydä rakennus ulkopuolisille siitä huolimatta, että toiminta koululla on yhä vilkasta. Kaupungin suunnitelmat ovat uhka koko kyläyhdistyksen toiminnalle, sillä yhdistys tarvitsee, kehittääkseen toimintaansa ja pysyäkseen elinvoimaisena, oman toimipaikan.

Entisellä alakansakoululla on nykyisin paljon käyttöä ja on tärkeää saada rakennus säilytettyä kyläläisillä. Kyläyhdistyksen ja sen eri toimikuntien sekä Oldboysien, BigCillin ja Röd hattklubbenin lisäksi alakoululla järjestetään yhä Mi:n kurseja, siellä kokoontuu 4 H –yhdistys ja Råfsby-Köpbacka Marthaförening, siellä on vietetty syntymäpäiväjuhlia, se on ollut kyläläisten äänestyspaikka vuoteen 2005 ja toimii yhä kokoontumispaikkana katastrofitilanteissa.

6 Tulevaisuuden näkymät

Kylien suunnittelukokouksessa 4.9. visioitiin kylien tulevaisuutta ja pohdittiin mitä hyvää kehitys voi tuoda tullessaan, mitkä asiat koetaan uhkaavina tai mitä mahdollisuuksia tulevassa kehityksessä on. Positiivisin huomio oli, että alue on viime aikoina ollut muuttovoittoinen ja alueelle on muuttanut nuoria perheitä.

Uhkia

- kylämiljöö/yhteisö
- kerrostaloja?
- kaupunkisuunnittelu
- suojelukohteet suojeltava ajoissa

Mahdollisuuksia

- alueella on tyhjiä taloja
- nuoria perheitä muuttaa alueelle
- lisää jäseniä kyläyhdistykseen
- alueelle muuttavat ovat sekä suomen- että ruotsinkielisiä

Mietittäessä koulurakennuksen käyttömahdollisuuksia tulevaisuudessa, tuli esiin seuraavia ideoita ja ajatuksia:

- myyntitoimintaa
- yhdistystoiminnan kannalta perusedellytys
- kyläyhdistyksen tulevaisuuden kannalta peruskysymys
- kahvilatoimintaa, matkustajakotitoimintaa
- tiloja voisi vuokrata ulkopuolisille

6.1 Sataman laajennus

Satama-alueen toteutuneen laajennuksen ja sen toiminnan vaikutusta ranta-alueiden rehevöitymiseen seurataan ja asiasta ollaan tarvittaessa yhteydessä kaupungin ympäristösihteerin. Ympäristösihteerin kanssa käydyissä keskusteluissa on todettu myös satama-alueen yleisilmeen siistimisen tarpeellisuus.

7 Tiedotus

Informaatioryhmä kokoontui kevättalvella yhteensä kolme kertaa pohtimaan kuinka kyläläisiä sekä jo yhdistykseen kuuluvia, että uusia kyläläisiä voidaan tehokkaasti informoida kyläyhdistyksen toiminnasta ja saada uusia jäseniä mukaan. Lisäksi pohdittiin kyläyhdistykselle tärkeiden sidosryhmien merkitystä kyläyhdistystoiminnalle sekä kuinka, miten ja milloin heitä tulisi lähestyä. Yhteistyön merkitys kylällä toimivien yhdistysten ja seurojen sekä muiden kyläyhdistysten kuten Valkon kyläyhdistyksen kanssa tiedostettiin.

7.1 Tiedotuksen suunnittelun lähtökohdat

- Heikkoudet: tiedon perillemenon hitaus, lumikasat ilmoitustaulujen edessä talvella, vastuuhenkilön löytäminen
- Mahdollisuudet: jäsenmäärän kasvattaminen, tiedotuksen nopeutuminen, sopimus tiloista kunnan kanssa, yhteistyö kunnan ja muiden kyläyhdistysten kanssa jne.
- Vahvuudet: saada toimintaa mahdollisimman monen tietouteen
- Uhat: kunnan päättäjät eivät ole tietoisia/kiinnostuneita toiminnasta: koulun myyminen

7.2 Kenelle ja miten?

- Jäsenille lähetetään jäsenkirje 2 kertaa vuodessa
- Kyläläiset
  - ↳ ilmoitustaulut
  - ↳ paikalliset lehdet: Östra Nyland, Loviisan Sanomat,
  - ↳ ilmaislehdet: Itäväylä (ilmestyy keskiviikkoisin ja lauantaisin), Uusimaa (lauantaina ilmestyvä sunnuntain lehti), Ilta-Uusimaa (ilmestyy keskiviikkoisin)
  - ↳ kotisivut
- Muut loviisalaiset
  - ↳ ilmoitustaulut, lehdet, kotisivut
- Muut kyläyhdistykset, päättäjät yms.
  - ↳ lehdet, kotisivut, henkilökohtaiset tiedotteet, kutsut yms.

7.3 Kotisivujen tekeminen

Kevättalvella selvitettiin mahdollisuuksia ja keinoja kyläyhdistyksen kotisivujen tekemiseksi pienellä kustannuksella ja niin, että sivujen ylläpidosta vastaa jokin muu taho kuin kyläyhdistys. Mahdollisia jo toimivia sivustoja, joiden rinnalle tai yhteyteen sivut voitaisiin perustaa, olivat vaihtoehtoina Itä-Uusimaan maakuntaporttaali, Itä-Uudenmaan kylät ja Loviisan kaupungin kotisivut. Samoin selvitettiin mitä tulisi maksamaan oma domainin hankkiminen ja sivustojen ylläpito ulkopuolisella, niin että kyläyhdistys hoitaisi vain sivujen päivityksen.

Ratkaisu edellä oleviin kysymyksiin ja yhteistyökumppani kotisivujen tekemiseksi löytyi nopeasti ja vaivattomasti. Itä-Uudenmaan kylät ry:llä oli käynnistymässä kyläportaalin tekeminen ja he kaipasivat kymmentä kylää, jotka haluaisivat projektiin mukaan. Pienellä kustannuksella sivujen tekemiseksi tarjottiin, oma domain **www.kopbacka.fi**, sähköpostilaatikoita 3 kappaletta ja ylläpito kuin tilauksesta.

7.4 Yhteistyö verkosto

Yhteistyö Valkon kyläyhdistyksen kanssa

Kylällä toimivat muut yhdistykset sekä yritykset että yrittäjät

Päättäjien kutsuminen tapahtumiin

- kaupungin hallituksen ja valtuuston puheenjohtajat, kaupunginjohtaja sekä kaikki kaupungin valtuuston ja hallituksen jäsenet. Edellä mainituille voidaan toimittaa kutsut, tiedotteet tai muut sellaiset kaupungin kanslian kautta jakelu hallituksen ja valtuuston jäsenille

Paikalliset ja alueelliset lehdet sekä radioasemat

7.5 Tiedottaminen ja näkyvyys

Juttujen, buffien, tapahtumien yms. julkisuuteen saaminen eri tiedotusvälineissä ja median edustajien kutsuminen tapahtumiin, julkaisutilaisuuksiin kuten kyläsuunnitelman valmistuminen

- Paikalliset ja alueelliset lehdet: tuttujen toimittajien hyödyntäminen
- Radioasemat kuten Radio Itä-Uusimaa, Radio Vega Östnyland

Tietokoneen ja tulostimen hankkiminen

- aluksi vain kylätoimikunnan käyttöön, sijoituspaikka alakoulu
- Kutsujen, kirjeiden tulostaminen ja tekeminen helpompaa, nopeampaa ja pidemmän päälle ehkä edullisempaa
- Internet yhteys jos se katsotaan tarpeelliseksi ja kyläyhdistyksen toimintaa edistäväksi

Kyläkokoukset

- Kutsut ilmoitustauluilla sekä kotisivuilla
- Kutsuja lähetetään postitse kun tarpeen saada koolle esim. nopeasti päätösvaltainen kokous
- Pöytäkirjat yms. asiakirjat

Kylälehti

- Tarvitsee toimituksen
- Kyläläisten juttuja ja ilmoituksia varten
- Aluksi vain kerran vuodessa

Ilmoittelu

- Kylillä 3 kpl isoja ilmoitustauluja sekä lisäksi postilaatikkojen yhteydessä muutama pienempi
  - ↳ Talvella lumen auraus huolehdittava niin, että taulu käytettävissä
  - ↳ Pysyvä, laminoitu ilmoitus (A4), jossa hallituksen sekä toimikuntien yhteistiedot, mitkä kylät kuuluvat kyläyhdistykseen
  - ↳ Päivitysten vastuuhenkilöiden nimeäminen
  - ↳ ilmoitusten siistiminen ja vanhojen ilmoitusten poistaminen aika ajoin
- Koululla
  - ↳ Ilmoitustaulun siisteydestä ja ilmoitusten ajantasaisuudesta vastuu samoilla henkilöillä kuin kylillä sijaitsevien ilmoitustaulujen
  - ↳ Kalenteri/mitä tapahtuu ja milloin, kenelle tarkoitettu yms.
  - ↳ Postilaatikko, jota käyttävät lähinnä kylätoimikunta yhteydenpitoa varten, mutta sen käyttöä voi hyödyntää laajemminkin

Kyläyhdistyksen kyltti koululle

- Tien varteen, jotta ihmiset uskaltaisivat käydä tutustumassa esim. ilmoitustaululla oleviin ilmoituksiin

Graafinen ohjeistus kyläyhdistyksen viestintään ja markkinointiin

- Valmiin lomakepohjan tekeminen
- Värit, jos kyläyhdistykselle saadaan esim. käyttöön logo
- kirjasinlaji kotisivuilla on Verdana, muissa kirjallisissa materiaaleissa käytettävän kirjasinlajin käytöstä päättää kyläyhdistys

Logo: Kyläyhdistyksellä ei ole tällä hetkellä virallista logoa, joten esimerkiksi lomakepohjassa voidaan käyttää alakoulusta piirrettyä kuvaa. Logo- kilpailu on järjestetty muutamia vuosia sitten, mutta kilpailuun osallistuneista ehdotuksista ei löytynyt sopivaa logoa.

Cd-rom: kyläyhdistys kokoaisi cd:lle tai dvd:lle kuvia ja tarinoita kylistä ja kyläläisistä ennen ja nyt, jota voitaisiin myydä esim. kyläyhdistysten tapahtumissa.

Päätettiin kerätä sähköpostilista kyläyhdistykseen kuuluvilta, jotta voitaisiin nopeuttaa ja tehostaa viestintää eri ryhmienjäsenten välillä. Tulevaisuudessa halukkaille lähetettäisiin kutsut, jäsentiedotteen ja muu kirjallinen materiaali sähköpostin välityksellä. Jäsenet saavat kaiken materiaalin perinteisesti paperiversiona elleivät erikseen ilmoita haluavansa niitä sähköisesti.

8 Suunnitellut toimenpiteet 2005–2016

Kyläsuunnitelman valmistelussa toiminut ympäristöryhmä on kokoontunut vuoden 2005 aikana kahdeksan kertaa. Ympäristöryhmän kokouksessa kävi vieraana Loviisan kaupungin ympäristösihteeri Maud Östman. Tämän kokouksen konkreettisenä tuloksena saatiin nopeasti hyötyjätepiste Köpbackan kylän alueelle.

Ympäristöryhmä on ollut yhteydessä Ratahallintokeskukseen ”pulkkamäkiasioissa” ja selvittänyt mahdollisuuksia laajentaa kylätoimintaa alueella, sekä yhteydessä Loviisan kaupungin tekniseen toimistoon talotoimea hoitavaan Tony Duwaldtiin Svenäsintien valaistusasioissa. Saatiin lupaus, että lisävalaistuksen saamista muuntajan kohdalla olevaan vaaralliseenkin pimeään kohtaan tutkitaan. Kyläsuunnitelma antaa valmistuessaan mahdollisuuden jatkaa menestyksestä toimintaa kylillemme ympäristön ja asukkaiden vuorovaikutuksen parhaiden mahdollisuuksien hyödyntämiseen.

8.1 Marbäckenin puhdistaminen

Marbäcken, joka laskee Pitkäsaarenlahteen, muodostaa luonnollisen pintavesiuoman Haravankylän ja Antinkylän pelloilta. Kun laskuoja Köpbackan kylästä, lounaisen Pitkäsaaren vesialueen täyttämisen yhteydessä, suljettiin vuosina 1970-1980, Köpbackan lasku ohjattiin kahta ojaa pitkin pohjoiseen Marbäckeniin. Marbäckenin kapasiteetti ilmeisesti ylikuormitettiin ja seurauksena oli puron suun ja lahden liettyminen. Jo 1990-luvun alussa sisäinen Pitkäsaarenlahti oli melkein rehevöitynyt umpeen. Yksityisten henkilöiden aloitteesta ja pääosin yksityisin varoin kustannettuna lahti ruopattiin viranomaisten luvalla vuosina 1993–1994 ja 1998. Tänäpä, noin kymmenen vuotta ensimmäisen ruoppausvaiheen jälkeen, voimme todeta että uusi noin puolenmetrin lietekertymä on taas laskeutunut lahden pohjaan, jonka takia pohja- ja rantakasvillisuuden rehevöityminen on saanut uutta vauhtia. Vesi, joka aikaisemmin on jäiden sulamisen jälkeen ollut kirkas, on nyt jatkuvasti sameata ja ruskeaa. Pitkäsaarenlahden- ja meriveden välillä Sahaniemen eteläkärjessä on selvästi havaittava raja. Kylän asukkaat ovat keskustelleet ratkaisuvaihtoehdoista Loviisan kaupungin edustajien kanssa. Paras vaihtoehto olisi rakentaa saostuslampi Pikkuniittyjen pohjoisosaan ja tehdä viljelymaan ja purojen väliin suojaavyöhykkeitä.

8.2 Lillängarnan säilyttäminen

Lillängarna sijaitsee vanhan Valkontien ja rautatien välissä. Marbäckenin puro jakaa niityt luonnollisella tavalla kahteen osaan, etelään ja pohjoiseen.

Lillängarnan pohjoinen osa on nykyisellään jokseenkin merkityksetön alue. Jos alueelle rakennettaisiin saostuslampi, joka parantaisi Marbäckenin veden laatua, saataisiin tämäkin alue hyötykäyttöön. Samalla se palvelisi myös vesilintuja.

Lillängarnan eteläosa on arvokas lintukosteikko ja alueelle on vuonna 2005 rakennettu lintutorni. Niityillä on joskus laidunnettu hevosia ja olisikin suotavaa, jos niittyjä voitaisiin käyttää hevosten laidunmaana.

8.3 Rantakaislikot

Kaislikot valtaavat uhkaavasti rantoja. Syynä lienee osittain sataman toiminnan vaikutus lietteen lisääntymiseen Varvin ja Svenäsin alueella. Jonkun tuleekin pitää huolta siitä, että ranta-alueetta ei päästetä kokonaan kaislikon hallintaan. Yhteistyö kaupungin ympäristösihteerin kanssa lienee paras tie mahdollisia toimenpiteitä harkittaessa.

8.4 Kevyenliikenteenväylä kaupungista Valkoon

Ympäristöryhmä on esittänyt, että kevyenliikenteenväylän suunnittelussa otettaisiin vakavasti mietittäväksi kevyen liikenteen väylän rakentaminen niin sanotun uuden Valkontien, tien numero 1582, varrelle. Se olisi luonnollinen jatke Helsingintien varrella olevalle kevyenliikenteenväylälle.

Valkontien, satamaan menevä ja sieltä tuleva liikenne, on vilkasta ja tämä uusi ratkaisu antaisi turvallisen vaihtoehdon myös liikkumiselle kouluun ja uuteen Valkontie risteyksessä sijaitsevaan kauppakeskukseen. Kevyenliikenteenväylä palvelisi myös liikunnallisia tarpeita. Valkontien valaistus tulisi myös saattaa koko tien kattavaksi, joka lisäisi turvallisuutta tiellä liikkumiseen. Sataman osallistuminen kevyenliikenteenväylästä aiheutuviin kustannuksiin olisi ehkä mahdollista?

8.5 Autopaikoitus lintutornin läheisyydessä

Ympäristöryhmä on kiinnittänyt huomiota lintutornin synnyttämään uuteen vaaralliseen ilmiöön. Tornin läheisyyteen pysäköidyt autot haittaavat muun muassa ajonäkyvyyttä ja pahimmillaan kaventavat jo entisestään kapeaa ajotietä. Olisi tutkittava mahdollisuuksia järjestää erillinen paikoitusalue kaupungin alueelle lintutornin läheisyyteen.

8.6 Katuvalaistuksen parantaminen

On huolehdittava, että luvattu valaistuksen parantaminen Svenäsintiellä muuntajan kohdalla tulee kaupungin toimesta hoidettua. Lisäksi on pyrittävä parantamaan valaistusta ”pulkkamäen” alueella, joka toteutuessaan lisäisi turvallisuutta ja tietenkin mahdollistaisi mäen käytön myös iltaisin.

8.7 Pulkkamäen parantaminen

Taustaa ja käyttöä:

- Köpbackan harjulla, Takamaantien ja Harjunlaki-tien välisellä alueella on vanha soranottoaika, niin sanottu VR:n kuoppa, joka kuuluu Suomen valtiolle ja sitä isännöi Ratahallintokeskus. Alueen maisemointi tuli ajankohtaiseksi vuonna 2001, jolloin Köpbackan kyläyhdistykselle avautui mahdollisuus esittää maisemoinnin suunnittelijoille toiveensa siitä, että osa sorakuopan rinteestä varattaisiin pulkka- ja laskettelumäeksi. Toive otettiin huomioon ja maisemointisuunnitelmaa toimeenpantaessa reunat tasattiin ja suurelle osalle levitettiin istutusmultaa ja alueelle istutettiin männyntaimia. Arviolta yksi kuudesosa rinteestä jätettiin istuttamatta juuri laskettelu- ja pulkkamakikäyttöä ajatellen.
- Vähälumisen talvikauden 2002 jälkeen Köpbackan pulkkamäestä onkin tullut suosittu ja hyvin pidetty laskettelu- ja pulkka-alue ei ainoastaan kyläläisille vaan myös monelle seutukuntalaiselle. Mäessä viihtyvät niin lapset (päiväkoti- ja kouluikäiset) kuin aikuisetkin. Mäki saa perheetkin liikkumaan yhdessä!

Tekijöitä, joihin tulee kiinnittää huomiota:

- mäen alla on jonkun verran istutettuja mäntyjä, joiden taimet voivat vahingoittua ja ne voivat aiheuttaa laskijalle vaaratilanteen
- rinteiden taimikoituminen itse siementävällä kasvustolla

Pulkkamäen kehittämistoimenpiteet ovat mahdollisia ainoastaan maanomistajan luvalla! Kuitenkin mitä suurimmassa määrin olisi toivottavaa, että mahdollisuus käyttää mäkeä pulkalla laskuun ja lasketteluun säilyisi jatkossakin.

Ajatuksia ja toiveita :

- grillipaikka : esityksiä ja kyselyjä on tehty grillausmahdollisuuden järjestämiseksi
- laavu tauko- ja retkieväspaikaksi
- valaistus päivittäisen lasketteluajan pidentämiseksi, vaikkakin pilvisellä säällä sataman heijastevalot ja täydenkuun aikaan kuunvalo miltei riittävätkin
- tapaamisen järjestäminen maanomistajan kanssa

9 Suunnittelun aikana toteutetut toimenpiteet

9.1 Kotisivut (www.kopbacka.fi)

Köpbacka byaförening – Köpbackan kyläyhdistys rf uudet kotisivut tehtiin yhteistyössä Itä-Uudenmaan kylät ry:n kanssa. Portaalissa ovat mukana seuraavat Köpbackan lisäksi kahdeksan itä-uusimaalaista kylää: NOAK, Hindsby, Hinthaara, Kerkkoo, Kimonkylä, Sarvisalo, Sibbo skärgård ja Villikkala. Kylät Netissä -hankkeen tulos, Itä-Uudenmaan oma kyläportaali julkaistiin 8.6., josta lähtien sivut ovat olleet kaikkien nähtävillä. Kyläportaalihanke Itä-Uudenmaan kylille toteutettiin yhdessä Itä-Uudenmaan kylät ry:n, Kvaliitti Oy:n ja Idässä Itää ry:n kanssa.

9.2 Kukkaistutukset

Kesän 2005 aikana toteutettiin ensimmäisen kerran talkoovoimin kukkien istutus kyläyhteisön alueella seitsemässä paikassa. Kyläyhdistyksen talkooryhmä teki kukkalaatikot, Loviisan kaupunki lahjoitti mullat ja kukat istutettiin talkoilla. Kaikille kukkalaatikoille löytyi kesäksi hoitajat. Kukkia sekä ostettiin kyläyhdistyksen rahoilla että lahjoitettiin kyläläisten omilta kukkapenkeistä. Loviisan kaupungilta on mahdollista saada myös kukkia, joten kaupungin puutarhalle ollaan yhteydessä vuosittain, että saadaan turvattua kukat aina seuraavalle kesälle. Kukkalaatikot antavat väriä kylillemme!

9.3 Jätteiden lajittelu

Kyläsuunnitelman laadintavaiheessa saatiin ”ympäristöryhmän” nopean toiminnan ansiosta Köpbackan alueelle hyötyjätteiden lajittelupiste, joka ainakin tällä hetkellä kattaa jätteiden lajittelutarpeen kylien alueilla. Tarvittaessa lajittelupisteitä voidaan pyytää lisää tai olemassa olevan pisteen kierrätettävien materiaalien lisäämistä, mikäli jätteiden käsittelyä säätelevä lainsäädäntö muuttuu.

9.4 Alakoulu

Kyläyhdistys on yrittänyt sen ensiaskelista alkaen saada solmittua vuokrasopimus Loviisan kaupungin kanssa entisen alakansakoulun käytöstä. Toistaiseksi ei ole onnistuttu. Alakansakoulu on yhä kaupungin myytävien kiinteistöjen listalla. Kokoonumispaikkana ja tukikohtana koulu on ehdottomasti saatava säilytettyä kyläyhdistyksellä, koska ilman sitä on sen toiminta vaakalaudalla. Kyläsuunnitelman laatimisen aikana kypsyi ajatus ostaa vanha koulukiinteistö tontteineen ja näin estää sen myyminen ulkopuoliselle.

Kyläyhdistys kutsui koolle ylimääräisen kyläkokouksen 24.5.2005 klo 19.00 Köpbackan entiselle alakansakoululle. Paikalla oli 30 yhdistyksen jäsentä sekä pankinjohtaja Erkki Tuormaa ja varatuomari Kristian von Veh Aktiasta. Kokouksessa käsiteltiin koulukiinteistön nykyistä tonttia sekä leikkiuiston hoitoa. Rahoitussuunnitelma mahdollista koulukiinteistön ostamista varten esiteltiin minkä jälkeen pankinjohtaja Tuormaa kertoi rahoitusmahdollisuuksista, minkälaisia asioita on pohdittava ja päätettävä ennen kiinteistön ostoa ja mikä on pankin näkökulma asiassa. Varatuomari von Veh kertoi kauppaan liittyvistä juridisista kysymyksistä kuten mitä asioita kyläyhdistyksen on otettava huomioon tarjouta laadittaessa sekä kauppaehdoista keskusteltaessa. Kokous antoi kyläyhdistyksen hallitukselle valtuudet laatia ostotarjous koulukiinteistöstä tontteineen ja määritteli kaupantekoa varten neuvotteluvaran, jonka puitteissa hallitus voi keskustella myyjän eli Loviisan kaupungin kanssa. Ostotarjous lähetettiin Loviisan kaupunginhallitukselle kesäkuussa 2005 ja se piti käsitellä ennen kesälomakautta. Kyläyhdistys odottaa yhä vastausta ostotarjoukseen.

Alakansakoulun sopimuksettomien tilojen jatkuessa järjestettiin paikallisille toimittajille tiedotustilaisuus tiistaina 8.11. kello 10. Tilaisuuteen saapui toimittajat Östra Nylandista ja Loviisan Sanomista sekä Radio Vegasta. Itäväylän toimittaja ei päässyt paikalle, mutta haastatteli hallituksen puheenjohtajaa puhelimitse. Kyläyhdistyksen huoli alakansakoulun tulevaisuudesta sai asiansa läpi kaikissa edellä mainituissa medioissa.

9.5 Pulkkamäki

Ratahallintokeskus on syyskuussa 2005 myöntänyt Köpbackan kyläyhdistykselle luvan poistaa Köpbackan sorakuopan maisemoinnin yhteydessä jätetyn pulkkamäen kohdalta siihen kasvaneet puun taimet siinä laajuudessa että pulkkamäen käyttö on turvallista.

10 Kyläsuunnitelman seuranta ja päivitys

Jotta kyläsuunnitelmasta on todella hyötyä työkaluna, joka ohjaa yhteisiä tavoitteita, on sitä päivitettävä säännöllisin väliajoin. Kyläsuunnitelmaa seurataan kyläyhdistyksen aloitteesta ja päivitetään vuonna 2010 ja 2016. Silloin suunnitelmasta käydään läpi toteutuneet muutokset ja päivitetään sopivaksi sen hetkiseen tilanteeseen. Toivottavasti seuraavan tarkistuksen yhteydessä panostetaan enemmän tulevaisuuden suunnitteluun. Tässä ensimmäisessä kyläsuunnitelmassa tulevaisuuden visiot ovat jääneet suhteellisen vähälle huomiolle samoin kuin yhteisissä kokouksissakin asiaa sivuttiin hieman vaatimattomasti.

10.1 Päivitetty SWOT-analyysi

Kyläsuunnitteluprosessin aikana ovat jotkin asiat toteuduttuaan muuttuneet mahdollisuuksista vahvuuksiksi, joitakin itsestään selviä heikkouksia on poistettu, uusia mahdollisuuksia, vahvuuksia ja valitettavasti uhkiakin on katsottu lisättäväksi listaan. Analyysi on päivitetty viimeksi kyläsuunnitelmakokouksessa 6.11.2005.

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - luonto - liikuntamahdollisuudet - vesi, meri - rajallinen alue - sosiaalinen kanssakäyminen - kadut hiekoitettu, valaistu +/- - rauhallisuus - kyläyhdistys, yhdistystoiminta - kylämäinen, isot tontit - toimiva monikielisyys - kesäasukkaat - uimapaikka - kotisivut - Valkon koulu 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - juna kuuluu, rautatie sulkee kulun rantaan - kevyenliikenteenväylä puuttuu - autopakko - raskas liikenne - sadevesi tukkii ojat - koiranjätteen keräilyastiat puuttuu - myöhäinen posti - puuttuu valokuitu - alakoulun tulevaisuus epävarmaa - kaavoitus puuttuu
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - pitkäntähtäimen kyläsuunnitelma + budjetointi - uusia asukkaita - lapsiperheitä - talomiehiä - historia - Valkon kyläyhdistys 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - alakoulun myynti ulkopuoliselle - Valkon sataman laajennus - Työpaikat vähenevät - Valkom Kvarterskolanin lakkauttaminen